

Bűnmegelőzést és közbiztonság javítását segítő programok**Programok felső tagozatos korosztály számára**

1

SZAKMAI BESZÁMOLÓ

Helyszín: 7391 Mindszentgodisa, Kossuth Lajos utca 71. – Általános Iskola

A program helyszíne Mindszentgodisa volt, de a program költséggazdája Varga Község Önkormányzata.

Időpont: 2020. augusztus 11. – 10:00 – 12:00 óra

Program célcsoportja: Az általános iskolák felső tagozatos diákjai.

Programelemek: Klubnapok felső tagozatos korosztály számára kiemelt témákban

Résztevők száma, alkalom: Maximum 10-12 fő

Téma:

Áldozattá válás.

Szenvedélybetegségek: internet veszélyei.

A Nemzeti Bűnmegelőzési Stratégiában (1744/2013. (X.17.) Kormány határozat) meghatározott kiemelten kezelendő beavatkozási területek kaptak felső tagozatosoknak szóló klubnapok tematikájában prioritást. Az elsődleges célok (rangsorolás nélkül) ebben a programban az áldozattá válás megakadályozása és a bűnalkalmak prevenciója, csökkentése volt. A Megalapozó dokumentummal került benyújtásra a Helyzetjelentés a bűncselekmények és közlekedési balesetek statisztikai adatairól című dokumentum. A projektben e dokumentumot kiegészítve és módosítva elkészített **Helyi bűnmegelőzési stratégia és végrehajtási terv részletes helyzetfeltárása** megalapozza a bűnmegelőzési programsorozat elemeinek, köztük a bűnmegelőzési tábornak a **TOP-5.3.1-16 Felhívás előírásainak való megfelelését**.

A kamaszok életkorukból adódóan könnyen kihasználhatók, hiszen gyakorta lázadnak a család, a közösség szabályai és elvárásai ellen. Ennek következtében az esetek többségében ők lesznek azok az áldozatok, akiket mások szednek rá és válnak elkövetővé is. Olyan ördögi kör ez, amelyből nagyon nehéz kikerülni, éppen ezért fontos a prevenció. Fontos megtanulniuk, hogyan is tudják megelőzni, vagy baj esetén megoldani az adott helyzetet.

Az alkalmazott módszertan alapvetően a megbeszélés, beszélgetés volt, mint a gyerekek fejlettségi szintjének, életkorának és a téma iránt való érdeklődésének a legjobban megfelelő módszer. A gyerekek és a foglalkozásvezető közös munkáján alapuló irányított megbeszélés, beszélgetés interaktív formájában történt a téma feldolgozása, kihasználva, hogy nagyon szívesen beszélgetnek, ha van valakinek ideje és kedve meghallgatni őket. Többüknek nagyon sok ismeretanyaga és kialakult véleménye van. A klubnapon a foglalkozásvezető és a gyerekek között állandóan fennálló személyes kontaktus

révén a folyamatos visszajelzések alapján a gyerekek igényei szerint tud haladni a téma feldolgozása során. A gyerekek a válaszaikkal új, saját(os) szempontokat tudnak vinni a témakör megbeszélgetésébe. A válaszok teljessége, irányultsága alapvetően befolyásolta jelen esetben az áldozattá válás és az internet veszélyei tág témaköre azon részterületeinek megbeszélését, melyek iránt a gyerekek a foglalkozás során érdeklődést mutattak, feldolgozásukban érintettségüket, igényüket a válaszaikban megfogalmazták.

A beszélgetést rövid szemléltetés, azaz filmrészlet megtekintése színesítette. Ez nemcsak az érdeklődés felkeltésére és fenntartására volt alkalmas, hanem alapot adott a beszélgetés folytatásának.

Foglalkozás

Kiindulásként egy rövid bemutatkozás után közös beszélgetés során a legfontosabb fogalmak tisztázására került sor. **Feldolgozott fogalmak: bántalmazás, áldozat, elkövető, bűnöző, rossz, jó, árulkodás, zsarolás, zaklatás,**

Gyakorlatilag valamennyiük számára ismerősek voltak ezek a fogalmak, meglepően tisztában is voltak a jelentéstartalmukkal.

A jól irányított kérdésfeltevésre a bántalmazás típusainál rögtön minden gyereknek az iskolai bántalmazás, illetve az internetes bántalmazás jutott az eszébe. Szerencsére nem a családon belüli bántalmazás.

Iskolai bántalmazás fogalma, formái: a gyerekek közötti bántalmazás gyakori, sajnos a foglalkozáson résztvevők szókincsében a **verekedés, a „csicskáztatás”, a cikizés** nem új fogalmak.

Fő fogalmak: verbális és fizikai bántalmazás

Szinte mindegyik gyereknek volt már része mind verbális, mind fizikai bántalmazásban más gyerekek részéről. A verbális bántalmazás sajnálatos módon szinte állandóan jelen van az életükben, mint például a csúfolódás, pletykálás, mai szóhasználatul élve cikizés. A csicskáztatás a megalázás eszköze, amelyet az idősebb és/vagy erősebb gyerekek alkalmaznak a gyengébbekkel szemben. A verekedés, a megverés, azaz egymás fizikai bántalmazása elsősorban a fiúkra jellemző. Fontos szempont volt, hogy minden témához kapcsolódó fogalom tisztázásra kerüljön, egyértelmű legyen számukra azok jelentése. Nagyon szívesen beszélgettek, mindenkinek volt véleménye.

Mi a különbség a bántalmazó és a bántalmazott között? Milyen következményei lehetnek a bántalmazásnak? Fogalmak: zsarolás, zaklatás, segítségkérés.

Rövid filmrészlet megtekintése. A film a következő helyzeteket mutatta be:

- **Veszélyek:** iskolai-, otthoni-, internetes bántalmazások.
- **Segítők:** szülők, tanárok, barátok, szakemberek.
- **Összegzés:** Kiből lehet áldozat? Közös véleményalkotás és megállapítás.

A filmrészlet megtekintése után közösen megbeszélték, hogy milyen veszélyhelyzetbe kerülhetnek, hol bántalmazhatják őket, illetve hogyan lehet azokat elkerülni.

Fontos: A cél a gyerekek védekező, önvédelmi reflexeinek javítása, kialakításuk elősegítése. Például a bántó megjegyzésekre gyors válaszadással, ríposztal való felelés, illetve egyes konfliktushelyzetekben hogyan kerülhetik el a verekedést. Továbbá, hogy ne legyen passzív, ha segítségre szorul egy gyengébb gyerek. **Ne nézd tétlenül! - Kérj segítséget! Kik segíthetnek?**

Szenvedélybetegségek: Hazánkban a szenvedélybetegségek különböző formában történő megjelenése és rohamos terjedése figyelhető meg faluhelyen is. **Fogalmak: szenvedélybetegség és típusai,**

mint pl. alkohol, kávé, drog, dopping, vásárlás, munka, televízió, szerencsejáték, internet, mobiltelefon.

Mi az, ami őket leginkább érintheti a véleményük szerint? Egyöntetű volt a válasz: internetfüggőség, mobil függőség. Azaz a falusi gyerekek is már a tévé helyett az interneten lógnak. Ennek legkönnyebben elérhető formája számukra a mobiltelefon.

Mobilfüggőség:

Felmerült kérdések, témák:

Kinek van mobiltelefonja? Kinek van Facebookja és Messengere?

Mennyi időt foglalkozol a telefonoddal?

Mit csinálsz leggyakrabban az interneten? – *a játék, a zenehallgatás, de messze a Facebook és a Messenger a nyerő. Azaz a gyerekek sajnos a közösségi médiát túlzottan használják az életkorukhoz képest.*

Miben volt más az életed mielőtt telefont kaptál? - *Itt szinte lényegében szinte mindenkire igazak az elhagyott vagy csökkent tevékenységek, úgymint a sport, a rajzolás, az olvasás, a barát, a családi program.*

Mit változtatott a jelenlegi járványügyi helyzet? – *online oktatás miatt eleve kötelező volt az internet még azoknak is, akik addig nem foglalkoztak vele.*

Az internet veszélyei

Mi az, ami hasznos és mi az, ami káros az internetben?

Milyen veszély fenyegethet bennünket? Saját élményeik alapján közösen szedték össze:

Feltörik a fiókjainkat.

Leemelik a pénzünket.

Káros oldalakra juthatunk.

Hamis híreket írnak.

Rossz emberek akarnak ismerkedni velünk.

Fogalmak: karantén, járványügyi készültség, szexuális és erőszakos tartalom, troll, mém, cyberbulling, lelki bántalmazás, fenyegetés, zsarolás, cikizés, kiközösítés, megszegyenítés, illetéktelen képek, lejárató mobilfelvételek, rosszindulatú megjegyzések, álprofil, áldozat, internetes zaklató, darkweb.

„Áldozat vagy internetes zaklató vagyok?” – a feltett kérdésre, nagyon őszintén meséltek a saját élményeikről is. Sajnálatos, de volt legalább 1 - 3 gyerek, aki már vált internetes zaklatás áldozatává és nem tudnak róla otthon.

Mit lehet tenni, hogy ne legyünk áldozatok? Hogyan védekezhetnek a gyerekek?

Szabályok:

- Vigyázz a felrakott képekkel!
- A saját neved, a lakcímedet vagy a telefonszámod tabu az interneten!
- Gyakorta váltogasd a jelszavaidat!
- Illegális tartalom letöltését a törvény bünteti!
- Amit egyszer beírsz vagy felteszel az internetre, az mindenkihez eljut!
- Az internet nem felejt!

Mikor és kinek szólnának? – *A szülőknek szinte soha nem mernek szólni. Ha szólnak, akkor is inkább idősebb testvérnek, vagy idegennek. Sajnos, csak ritkán kerül nyilvánosságra!*

Itt bővebben beszélgettünk arról, hogy miért nem merünk a szülőknek szólni. A foglalkozás célja az is volt, hogy a gyerekek meg tudjanak nyílni a szüleik felé a témával kapcsolatban, bár attól félnek, hogy akkor letiltásra kerül

a mobiltelefon, illetve internet használatuk. Ez utóbbi esetben pedig félnek a társaik, barátaik elvesztésétől.

Milyen szakemberhez fordulhatunk. – Nem szólnának önszántukból azonnal! Ők bár idegenek, de „erősebb hatalmat” képviselhetnek, mint a szülők. Szembesíthetik őket a gyengeségeikkel.

Mit vált ki belőled, ha társaságban vagy és nem érintheted meg a telefonod? - kérdésre is nagyon őszinte válaszok jöttek! *Jól tudják, hogyan hat rájuk!* **Például:** *Milyen lehetett az élet internet nélkül, meddig bírnák, ha nem állna rendelkezésükre internet?* - *Egyikük szerint nem volt élet a net előtt. Van, aki azt mondta, hogy világvége élmény számára, ha 2 percre megáll otthon a net.*

Végezetül közösen értékelték a foglalkozást. Mindenki elmondhatta, hogy mi tetszett vagy nem tetszett neki. Nagyon jó hangulatban telt a foglalkozás. Nagyon érdeklődők és aktívak voltak a gyerekek. Remekül érezték magukat, és nagyon szeretnék a folytatást!

Foglalkozás értékelése

A bűnmegelőzési tábor tematikájának fő mérföldkövei megegyeznek a Bűnmegelőzés felső tagozatosoknak elnevezésű programsorozat alkalmainak tematikájával. A bűnmegelőzés témaköre és a hozzá kapcsolódó ismeretanyag is ugyanakkor olyan hatalmas, hogy lehetőséget biztosít az egyes tématerületek - hasonlóan az iskolai tantárgyakhoz - különböző szempontú, más-más oldalról történő megközelítésére. A foglalkozásvezető ügyelt arra, hogy a táborban már részt vett gyerekek ne unatkozzanak, így számukra is új információk kerültek átadásra. A feldolgozandó igen tág témakörben nem volt különbség, csak az adott foglalkozás konkrét tárgyában és alkalmazott módszertanában, módszertani eszközeiben.

A Bűnmegelőzés felső tagozatosoknak jelen foglalkozása kiscsoportos foglalkozás volt. A foglalkozás a tábortól eltérően több elméleti ismeretátadást tartalmazott beszélgetés és szemléltetés formájában, míg a táborban több volt a szituációs játék. Itt a foglalkozásvezető által irányított beszélgetések voltak a meghatározók. Akik részt vettek a táborban azok könnyebben nyíltak meg a foglalkozásvezetőnek is. A közösségfejlesztés ebben a programban nem játszott szerepet.

Írásos feedback kérdőív nem készült, amely a korosztályt tekintve nem is lett volna sikeres.

A foglalkozás témaköreinek megbeszélgetése során a gyerekek szóban jelezték igényeiket, illetve a visszajelzéseikkel orientálták a foglalkozásvezetőt. Így jelölték ki a tématerületben a számukra fontos, megbeszélgetésre alkalmas pontokat. A gyerekek jó hangulata, a véleménynyilvánítás gyakorisága, a beszélgetések folyamatossága, a tapasztalatok megosztása, az őszinte igénykifejezések, mind-mind az érintett foglalkozásvezető szakmaiságát, pedagógiai érzékét, jártasságát dicsérik.

A szülőkkel elbeszélgetve a foglalkozás elérte a célját, mivel egyes programokról, új ismereteikről részben a szüleiknek is beszámoltak a gyerekek, illetve több visszajelzés érkezett arról, hogy a gyerekek élvezték a programot.

A foglalkozásvezető meglátásai a feldolgozott témakörökkel, a foglalkozással kapcsolatban a következők:

A jelen csoport dinamikájától függetlenül a gyerekeket érdeklik ezek a témák, vannak átéléseik, gondolataik és pozitív és negatív tapasztalataik. A program rávilágított arra, hogy a felső tagozatos diákok igencsak kivannak téve az áldozattá válás kockázatának, illetve az internet veszélyeinek. Ez utóbbi esetében a közösségi média túl korai, de nagymértékű használata nagyon veszélyes lehet számukra, hiszen még a személyes kapcsolataik megítélésében is még a gyermekkorukat élik.

A pontos fogalom hiányában vélhetőleg volt olyan is, aki feltételezhetően internetes (szexuális) zaklatás áldozata is volt, **de ez csak feltételezés**. Valamennyire az internetes zaklatás is tabu téma még, mint a szexuális felvilágosítás. De bizalmas közegben jól feldolgozható téma, és folytatni is kell.

Elsősorban a szülői odafigyeléssel lehet csökkenteni a fenti kockázatokat, azonban szakértői segítséggel lebonyolított iskolai foglalkozások is segíthetnek a gyerekeknek, illetve a gyerekeken.

A felső tagozatosoknak szóló programban a fő módszer a tudatosságnövelés, az önvédelem képességének fokozása volt mind az egyén, mind a fiatal, felnövekvő generáció korosztályának szintjén. A hatékonyság és eredményesség érdekében tk. élménypedagógiai foglalkozások valósultak meg azoknak az adott helyzetben alkalmazható pedagógiai eszköztárával.

A program illeszkedik a Helyi bűnmegelőzési stratégia és végrehajtási terv **III./2. Gyermek- és ifjúságvédelem** pontjához.

Gödre, 2020. augusztus 13.

Gruber Marianna szakmai vezető